

Aan: Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
T.a.v. DG Natuur en Visserij
Postbus 20120
2500 EK Den Haag

Datum: 23 april 2026
Onderwerp: Reactie van de Gezamenlijke Waddeneilanden op het Beleidskader Natuur
Waddenzee

Geachte heer/mevrouw,

Met deze brief geven wij u een eerste schriftelijke reactie over het Beleidskader Natuur Waddenzee (BNW). Wij uiten onze zorgen over het proces om tot besluitvorming te komen en leveren input in de vorm van aandachtspunten. Wij vragen u hier kennis van te nemen en deze te verwerken.

Benadrukt wordt dat deze schriftelijke reactie moet worden gezien naast en aanvullend aan de mondelinge inbreng tijdens de verschillende informatiebijeenkomsten.

Aanleiding

De afgelopen periode hebben wij verschillende documenten gelezen, gesprekken gevoerd en input gegeven over het Beleidskader Natuur Waddenzee. Met het BNW wil het Rijk komen tot een integrale aanpak die de druk op de natuur en landschap vermindert. Er moeten keuzes worden gemaakt over activiteiten met impact op de natuur in de Waddenzee voor de toekomst. Wij waarderen dat het Rijk de Waddeneilanden actief meeneemt in dit proces. Toch maken wij ons zorgen over de manier waarop het proces verloopt en over de mogelijke consequenties die de uitgangspunten van het BNW hebben op onze leefbaarheid en de bereikbaarheid van de Waddeneilanden.

Het proces

Allereerst is het proces tot besluitvorming over het Beleidskader Natuur Waddenzee op dit moment onvoldoende zorgvuldig ingericht. Hoewel het proces verschillende besluitvormings- en inspraakmomenten kent, ontbreekt het aan een tijdige en volledige informatievoorziening richting betrokkenen. Voor een zorgvuldige inhoudelijke beoordeling is het noodzakelijk dat wij beschikken over alle relevante stukken. Daarnaast is er voor de colleges van B&W onvoldoende ruimte om de gemeenteraden goed mee te nemen in het proces. Dit terwijl dat zowel inhoudelijk als met het oog op de recente verkiezingen wel van belang is.

Het ontbreken van kwalitatief goede rapportage over de sociaaleconomische randvoorwaarden doet wat ons betreft afbreuk aan de zorgvuldigheid van het proces. Wij begrijpen dat deze informatie met name van belang is bij het maken van keuzes, het wegen van maatregelen en de beoordeling van de effecten hiervan op de leefbaarheid van de eilanden. Desalniettemin is deze rapportage ons inziens ook nu al van belang omdat wij nu de uitgangspunten van het beleid bepalen en vaststellen. Het proces van besluitvorming over uitgangspunten en de verdere uitwerking in beleidsopgaven en maatregelen is een proces waarbij de beslisruimte steeds nauwer wordt. Het is daarom van uiterst belang dat de besluitvorming over deze uitgangspunten en de uitwerking daarvan op basis van een goede informatievoorziening kan plaatsvinden. De eindrapportage over de sociaaleconomische randvoorwaarden is daarbij een essentieel stuk dat

niet mag ontbreken. Zolang dit stuk ontbreekt kunnen wij geen onderbouwde beslissingen nemen over de uitgangspunten van het Beleidskader Natuur Waddenzee.

Collectief besef

Bewoners van het waddengebied zijn sterk doordrongen van het besef dat zij leven in een gebied met unieke natuurwaarden. Deze natuur is kwetsbaar en staat onder druk. De Waddengemeenten zetten zich daarom actief in om de kwaliteit van de leefomgeving en de leefbaarheid in balans te brengen met het behoud en herstel van natuur. Dit gebeurt onder meer via de Gemeenschappelijke Regeling (GR) en de Regio Deal, waarin wordt ingezet op transities die bijdragen aan een duurzame sociaaleconomische ontwikkeling én aan het verminderen van drukfactoren op het waddensysteem. Deze (toekomstige) maatregelen hebben een positief effect op natuur en leefomgeving en dienen daarom een expliciete plek te krijgen binnen het BNW, waarbij stimulering gewenst is. Voorbeelden van deze transities zijn:

- elektrificatie van veerdiensten;
- afkoppeling van rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) van de Waddenzee;
- landbouw- en voedseltransitie;
- opkomst van regeneratief toerisme en ecotoerisme;
- ontwikkeling van een circulaire economie.

Uitgangspunten van beleid

De gezamenlijke Waddeneilanden hechten grote waarde aan het herstellen, behouden en versterken van de natuur in de Waddenzee. Maar dit mag nooit ten koste gaan van de leefbaarheid. De geïsoleerde ligging en de kleine omvang van de eilanden vragen aandacht voor deze leefbaarheid bij de uitgangspunten voor het Beleidskader Natuur Waddenged. Het herstel, behoud en versterken van de natuur mag niet leiden tot een verlaging van de leefbaarheid en duurzame bereikbaarheid van de eilanden. De permanente afweging tussen ecologie en leefbaarheid maakt heldere keuzes noodzakelijk. En vraagt ook om flexibiliteit, innovatie en ontwikkeling. Wij vragen daarom kritisch te blijven kijken naar instandhoudingsdoelstellingen en mogelijkheden om met innovaties en projecten natuurkwaliteit te herstellen, behouden en versterken. Dat kan soms op andere plekken en onder andere voorwaarden dan we nu zien. Wij verwijzen daarbij ook naar het standpuntendocument 'Naar een toekomstbestendige Waddenzee' dat de gezamenlijke Waddeneilanden bij de start van dit proces ingebracht hebben.

In het traject om te komen tot een nieuw N2000 beheerplan voor de Waddenzee heeft onder andere een evaluatie plaatsgevonden. Wij verzoeken u de punten uit deze evaluatie ook mee te nemen in het proces om te komen tot het Beleidskader Natuur Waddenzee.

Om het belang van de afweging van de sociaaleconomische impact versus de natuurdoelen voldoende te borgen stellen we voor om onderstaande tekstpassage op te nemen in het beleidskader:

“De eilandgemeenten hechten grote waarde aan de natuurlijke dynamiek van het werelderfgoed. Om eilandsamenlevingen in de toekomst leefbaar te houden is echter ook dynamiek nodig op het gebied van bereikbaarheid, wonen, voorzieningen, waterveiligheid en –beschikbaarheid en energietransitie. Het in balans houden van de leefbaarheid voor flora, fauna en samenleving zal een permanente afweging tussen ecologie en leefbaarheid vereisen. Dat maakt heldere keuzes noodzakelijk waarbij het voor de eilanden van uiterst belang is dat de basisvoorwaarden voor leefbaarheid geprioriteerd worden boven economische belangen van het Rijk en tijdelijke statische natuurdoelen die niet houdbaar zijn binnen de autonome dynamiek van de Waddenzee.”

Aandachtspunten

Aanvullend brengen wij nog een aantal inhoudelijke punten onder de aandacht. We zien graag dat deze geborgd worden in het Beleidskader Natuur Waddenzee.

- *Bereikbaarheid*

Bereikbaarheid heeft voor de eilanden absolute prioriteit. Zowel kwantitatief als kwalitatief goede verbindingen met de vaste wal zijn noodzakelijk onderdeel van de levensader van de eilanden. Een goede, betrouwbare en veilige (veer)verbinding naar de eilanden moet tenminste op het huidige niveau blijven, zodat de eilanden te allen tijde goed bereikbaar zijn. Wij refereren daarbij nogmaals aan het standpuntendocument.

- *Wad kabels en de energietransitie*

In het huidige BNW wordt onvoldoende rekening gehouden met de voorziene aanleg van aanvullende wad kabels en de daarmee gepaard gaande bodemberoering. Dit is een gemiste kans nu het hier gaat om een voorzienbare en noodzakelijke ingreep. De Waddeneilanden hebben de ambitie om te verduurzamen. Uit onderzoek blijkt echter dat grootschalige lokale stroomopwekking op de eilanden veelal niet realistisch is. Verdere elektrificatie is daardoor afhankelijk van aanvoer van elektriciteit vanaf het vasteland, waarvoor de aanleg van extra wad kabels onvermijdelijk is. Daarnaast heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) in de concessie voor de Friese Waddenveren de verplichting opgenomen om de infrastructuur voor elektrificatie van de veerdiensten te realiseren. Ook hiervoor zijn nieuwe wad kabels noodzakelijk, onder meer richting Vlieland, Terschelling en Ameland (Voor Ameland geldt dat er mogelijk gebruik kan worden gemaakt van een NAM-kabel die naar verwachting vanaf 2035 vrijkomt). Omdat nu al duidelijk is dat deze ingrepen zullen plaatsvinden, kan het beleidskader hierop anticiperen. Uiteraard met aandacht voor een zorgvuldig afwegingskader waarin zowel noodzaak, impact als mitigerende en innovatieve oplossingen worden meegenomen.

- *Scheepvaart*

(garnalen) Visserij

Van oudsher was de (garnalen)visserij op met name Texel en Terschelling een belangrijke economische pijler en past daarom bij de identiteit van de eilanden. De sector staat echter onder druk, door o.a. Europese regelgeving is het veelal niet langer rendabel voor kotters om uit te varen. De visserij is echter meer dan alleen economie, het is verweven met de identiteit, het landschap en de geschiedenis van het eiland.

Toeristische scheepvaart

Recreatie en toerisme zijn de belangrijkste economische sectoren op de Waddeneilanden. Ook de toeristische scheepvaart draagt hier op de eilanden aan bij en dient waar mogelijk behouden te blijven.

- *Waterveiligheid*

Dijkversterking

Waterveiligheid is een belangrijk onderwerp op en voor de eilanden wat niet in het geding mag komen. Werkzaamheden die bijdragen aan de waterveiligheid dienen te allen tijde uitgevoerd te kunnen worden.

Deze gezamenlijke reactie is besproken en afgestemd in de afzonderlijke eilandcolleges van Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog.

Met vriendelijke groet,
Namens Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden,

Voorzitter
M. Schrier

Secretaris-directeur
C.J. Praamstra